

pontifici; sed perfidum, perjurum, invasorem, et Simoniacum Gregorio papæ superadditum fuisse. Catholicici vero, qui zelo Dei fidem ac religionem tuebantur, Gregorio papæ, sanctitate ac religione præstanti adhærebant. Ita Leo episcopus Ostiensis libro III (cap. 69) Historiæ Cassinensis.

Cæterum mortuo Clemente III vacavit in sua obe-

(327*) De quibus omnibus agit postea Onuphrius.

A dientia sedes aliquot dies. Nam in schismate contra Paschalem papam II aliquot habuit successores studio imperatoris Henrici in Italia ab ejus præfectis, ducibus et fautoribus infelici satis ipsis exitu creatos; quorum primus fuit Albertus quidam Attellamus, dein Theodoricus et Maginulfus (327*).

NOTITIA EX CONCILIIS MANSI.

(Tom. XX, col. 56.)

Gregorius, hujus nominis septimus, antea Hildebrandus appellatus, omnium consensu legitime creatus est pontifex anno Christi 1073. Hic patria Soanensis natus est in Tuscia, humili loco, parente fabro; sub protectione sancti Petri educatus. Adolescens nactus est magistrum Laurentium, Amalphitanum archiepiscopum, quem non maleficiorum, sed sanctorum principem ejus temporis fuisse testatur irrefragabilis testis Petrus Damiani. Præter Laurentium habuit quoque magistrum Joannem Gratianum archipresbyterum, postea papam Gregorium sextum nominatum, quem secutus est in Germaniam cum se pontificatu abdicasset, eaque occasione apud Cluniacenses permansit. Cum Leone nono, quem purpura pontificali indutum, et per manum laicalem munus episcopale assumptum increpavit, profectus est Roman, suoque consilio Brunonem postea Leonem nominatum eligi præcepit; factus Romanæ Ecclesiæ subdiaconus. Post obitum prædicti Leonis ablegatus est a clero Romano ad imperatorem, petens ab eo ut, cum rebus Ecclesiæ perturbatis sibi id non licebat, Romanum pontificem non suo sed cleri nomine eligeret, electumque contra invasores defenderet. A Victore, quem eligi postulaverat, in Galliam ablegatus, Lugduni Simoniacum quemdam archiepiscopum ad confessionem criminis miraculose adegit: qui cum in hymno glorificationis, quem Hildebrandus eum recitare mandaverat, Spiritum sanctum efferre non potuisset, proprio ore confessus est se Simoniacæ crimine pollutum esse. Ibidem S. Hugoni monasterii Cluniacensis abbati Christum assidere, quidque agendum vel dicendum foret eidem suggerere vidit. Berengarium etiam Andegavensis Ecclesiæ archidiaconum in concilio Turonensi ad hæreseos suæ iteratam abjuramentum et catholicæ fidei professionem adegit: tantum abest ut, quod calumniatur Benuo, Berengarianam hæresim defenderit aut sectatus fuerit. Cumque post obitum Stephani IX Benedictus, ejus nominis X, pseudopapa schismaticus, sedem apostolicam invasisset, missus est ad Agnetem imperatricem, petens ab ea ut futuræ electioni Gerardi Florentini episcopi, qui appellatus

B est Nicolaus II, consentire non gravaretur. Quod cum feliciter impetrasset, opera Godefredi ducis schismaticum expulit, et legitimum pontificem in possessionem quietam introduxit. Ejuſdem consilio optimo post obitum Nicolai electus est Alexander II, expulsusque est Cadalous Parmensis episcopus et pseudopontifex, quem regii ministri et fautores adversus Alexandrum in thronum apostolicum evexerant. Et quanquam statura pusillus esset, tamen gratia miraculorum et prophetiæ erat omnibus admirabilis. Nam ad miraculum supra recensitum hoc addidit longe mirabilius, quod, cum ab Hugone Cluniacensis monasterii abbate longius abesset, cognoverit cogitationes mentis illius, quibus intra se sibi loquens dicebat: Homuncionem exilis stature, despicibilis parentelæ, tumere et metiri altiora, quod tot mundanæ potestates nutum illius præstolarentur. Cum eodem abbate orans Christum sibi astantem, angelumque vibrantem gladium vidit, et futuram mortalitatem prædixit. Petro Damiani, qui per somnium oculorum lumen sibi amisisse visus erat, somnium ejusdem exponens dixisse scribitur: Nequaquam, ut times, propinquæ est mortis indicium, sed familiaris tibi aliquis exstinguetur, qui tibi charus sit sicut oculus. Vere sibi illud per obitum Dominici Loricati contigisse fatetur Petrus Damiani in epistola ad Alexandrum papam. Sanctum Annonem Coloniensem archiepiscopum, de jure regio in electione Romani pontificis violato conquarentem ita informavit, ut in synodo Mantuana de super celebrata ipse consesserit atque definierit, Alexandri justam, Cadaloi injustam et illegitimam electionem fuisse. His de causis, Alexandri pontificis totiusque cleri Romani judicio dignus est habitus qui, dum viveret Alexander, cancellarius Romanæ Ecclesiæ constitueretur, eique defuncto in sede pontificia subrogaretur.

Eodem die quo Alexander obierat, nimirum x Kalendas Maii, omnium cardinalium consensu et subscriptione, totiusque populi et cleri approbatione in pontificem electus est invitus, cum præconio virtutum earum quæ in decreto electionis, initio

epistolarum Gregorii collocato, recensentur. Ob amorem et cultum erga suum educatorem, gratitudinis ergo, voluit nominari Gregorius; et ad confirmandam illius legitimam sedem, atque ad redarguendam nonnullorum sententiam de spurio ejusdem pontificatu, ut supra dixi in Gregorio sexto, voluit dici septimus; ut scilicet sextum intermedium verum et legitimum sedis apostolicæ pastorem fuisse indicaret. Hunc Lambertus Schaffnaburgensis nominat virum sacris litteris eruditissimum, et in tota Ecclesia tempore quoque priorum pontificum virtutum genere celeberrimum. Marianus Scotus his diebus in Germania scribens eundem Gregorium venerabilem prædicat, atque ab eo statuta decreta recitat et laudat. Sigebertus, et si Henricianas partes contra Romanos pontifices foverit, Gregoriique nimiam severitatem incusarit, tamen nunquam ausus est dicere illegitimum fuisse creatum pontificem. Otto Frisingensis episcopus, eruditissimus scriptor hæc de Gregorio VII: « Forma gregis factus, quod verbo docuit, exemplo demonstravit, ac fortis per omnia athleta se pro muro domui Israël ponere non timuit. » Unus Ursergensis abbas, idemque schismaticorum patronus, Bennoni schismatico cardinali inhærens, ejus scriptorum quædam capita recitat, non tamen ut ille spuriam omnino fuisse electionem Gregorii ausus est affirmare, sed ista tantum: « Cum absque regis consensu solis tantum Romanis faventibus hunc apicem conscendisset, sunt qui illum non canonice constitutum, sed tyrannice papatum sibi met asseverent usurpasse, pro qua re et a nonnullis episcopis abdicatus est. » Sed quam ista de non adhibito consensu regis Henrici falsa sint, patet ex actis vitæ hujus Gregorii, in quibus refertur quod, cum ille ad regem scripsisset ne vigore concessi privilegii factæ electioni assensum præberet, rex non modo non dissenserit, sed missa legatione factam electionem confirmavit, ejusque consecrationi per legatum interfuerit. Idem affirmat Lambertus Schaffnaburgensis loco supra allegato. Videant ergo novatores, qua veritate subsistant illæ calumniæ quas princeps schismaticorum cardinalium Benno hujus optimi maximi pontificis moribus, electioni et fidei opponit. Videant quo duce et auctore cathedram Petri impugnent, quamque graviter impingant, qui uno, duobus, vel tribus ad summum schismaticorum fautoribus adhærescentes, et a triginta duorum probatissimorum scriptorum, quos pro Gregorii defensione reverendissimus et illustrissimus cardinalis Bellarminus in controversia de Rom. pontif. libro IV, capite 13 nominatim recenset, sententia et auctoritate temerarie recedunt. Tempore pontificatus, præter illam vigilantiam quam omnibus prope regibus et episcopis totius orbis diligenter custodiendis impendit, post primam illam legationem ad Henricum regem destinatam, Hugonem Candidum sanctæ Romanæ Ecclesiæ cardinalem in Hispaniam ablegavit, ut, recuperatis a Mauris Hispaniæ civi-

atibus, jura, tributum et census sedi apostolicæ dari solita exigeret. Cumque Michael Constantinopolitanus imperator per litteras Gregorio de suscepto pontificatu gratulatus esset, ea occasione captata Dominicum patriarcham Venetum causa componendi schismatis ad eum ablegavit. Quartam legationem misit ad Wratislaum ducem Bohemiæ, ut census solveret pro ducatu Bohemiæ, ut, post usum mitræ concessione Alexandri papæ acceptum, se facturum voto nuncupato Deo pollicitus fuerat. Anselmum episcopum electum monet ne a rege Henrico investituram accipiat, antequam rex Romanæ Ecclesiæ de communiione cum excommunicatis habita satisfecerit. Saxones in regem ob nefanda ejus crimina concitatos, aliumque regem eligere conatos, scripto suo cohibuit. Quintam legationem misit in Germaniam ad Ecclesias ejusdem Germaniæ et Galliæ a labe Simonie expurgandas. Rex ob crimen allegatum debita pœnitentia peracta eosdem honorifice suscepit: ne vero concilium in Germania ea de causa per legatos haberetur, persuasione Liemari Bremensis archiepiscopi obstetit; quasi hac de causa non ab aliis quam a Bremensi vel Moguntino sedis apostolicæ vicariis synodum congregari oporteret. Legati Romam reversi rem gestam pontifici exposuerunt. Liemarus secundo ad sedem apostolicam citatus factus est inobediens, rebellis et schismaticus, resistensque jussibus legatorum et ipsius pontificis regem adversus pontificem commovit, idque boni quod mente conceperat infelix princeps hujus instigatione aruit. Sed accidit Dei singulari beneficio ut, cum adversus Romanam Ecclesiam principes sæculi et potentiores episcopi conspirarent, pro defensione ejusdem sedis Agnetem regis Henrici matrem, Beatricem, et Mathildem, ejus filiam adhuc puellam et virginem, quanquam Godefrido nupta fuisset, affines excitavit. Unde haud dubie originem sumpsit illa multorum calumnia, quam ad sui expurgationem vulgabant concubinarij, quod post factum divortium inter Mathildem et Godefridum, pontifex Mathildis amplexibus furtivis frueretur: quam calumniam non tantum suo tempore Lambertus, verum etiam hac nostra ætate ex regesto epistolarum Gregorii Baronius tam erudite et solide refutavit ac detexit, atque a mendaciorum involucris vindicavit, ut nemo post hac nisi calumniator et hæreticus fabellæ mendaci aures præbere possit. Ut magno Christianæ religionis bono non solum Saracenos exercitu expugnaret, sed etiam Orientalem Ecclesiam schismate ab Occidentali divisam uniret, Armenos a fide catholica penitus aberrantes ad rectæ fidei tramitem restitueret, plusquam quinquaginta millia militum conscripsit et collegit. Ab Henrico, post Saxones subjugatos, postque eam victoriam insolentiore facto cœpit contemni, Guiberti antiqui schismatici, postea vero Ravennatis episcopi, dolo et fraude a Cincio Romano præfecto invasus, captus, et in carcere detentus est, quousque per populum tumul-

tuantem, et tam immane scelus ulcisci paratum, A eriperetur, atque pristinae libertati restitueretur. Sed cum Romano populo vindice tantum scelus irritum redditum esset, idem Guibertus accepta a papa licentia Ravennam se contulit, ibique conspirationem rebellium episcoporum Longobardorum machinatus fuit. Henricus timore Saxonum solutus contempsit implere ea quae apostolicae sedis legatis ante promiserat, atque excommunicatos a pontifice recepit et fovit. Quem contemptum cum pontifex non diutius tolerandum esse putasset, eundem regem ad dicendam causam per legatos Romam citavit ad synodum proxima quadragesima congregandam. Excepit ille legationem, sed magna cum contumelia pontificis eosdem postea abiecit, indictoque Wormatiensi conventiculo pontificem absentem de criminibus objectis condemnatum per sententiam deponi, eamque ipsi insinuari curavit. Legatis Romam reversis, habita est postridie synodus, in qua dum illi injurias sibi irrogatas retulissent, litteraeque a rege missae recitatae fuissent, una cum rege Henrico Sigefridus Moguntinae, Wilhelmus Trajectensis, et Robertus Bambergensis Ecclesiae archiepiscopi excommunicati fuerunt. Latam sententiam pontifex omnibus subditis a juramento fidelitatis absolutis intimavit, eamque Deus contra excommunicatos Henrici fautores episcopos interventu mortis pessimae exsecutus fuit. Saxones a rege defecerunt, et adversus eum formidando apparatu praelio insurrexerunt. Similiter etiam principes Germaniae majores episcopi, omnesque fideles, quos, dum pontifex rogatu Hermanni Metensis episcopi commonisset ut regem ad poenitentiam hortarentur, Triburiae conventum indixerunt; in quo, dum de alio rege Germaniae eligendo ageretur, Henricus per legatos pacem rogavit et emendationem morum promisit: aliquoties repulsam passus, hac tandem lege receptus est, ut, dimissis excommunicatis quos fovebat, Romano pontifici se submitteret, seque per Romanum pontificem a vinculo excommunicationis absolvi procuraret. Paruit rex, veniensque in Italiam a pontifice absolutionem obtinuit. Verum schismaticorum et concubinariorum episcoporum instigatione accidit ut vix in Germaniam reversus, iterum in pristina relaberetur. Nam cum Guiberto aliisque quibusdam rebellibus novam conjurationem adversus pontificem foedissimam contraxit. Quod dum principes Germaniae cognovissent, inconsulto Gregorio Rudolphum, Sueviae ducem, in regem elegerunt, ductumque Moguntiam a Sigefrido consecrari curarunt. Re bellica contra Rudolphum suscepta et feliciter gesta factus elatior, Gregorium contemnere

A coepit, quem, sibi suoque regno timens, haecenus se colere et obsequiis frequentare simulavit. Qua de causa iterum Romae synodali consensu excommunicatus, regno, quod Rudolpho collatum fuit, digne privari promeruit. Ille vero, habito cum schismaticis conciliabulo Brixienti [Brixinensi], in absentem depositionis sententiam ferri, eique Guibertum schismatis auctorem, saepe excommunicatum et depositum, in pontificatu subrogari mandavit. Cumque interea Rudolphus rex obiisset, ejusque nece res Germaniae in tutiore statu collocatae essent, in Italiam paravit adventum, ut Gregorium papam, quem sibi infensissimum putabat, e sede Petri deponeret, ejusque adversarium Guibertum antipapam in ea collocaret. Cumque urbem Leoninam binis vicibus frustra tentatam et obsessam post biennium suae persecutionis expugnasset, Guibertum Ravennatem perjurum, depositum et anathematizatum, apud sanctum Petrum per Mutinensem et Ariminensem episcopos jam multis ante annis depositos et excommunicatos inthronizavit, eique Clementis III nomen imposuit. Ipsam vero Romam ejusve cives non nisi per triennem obsidionem auro tandem et pecunia expugnavit, quam armis vincere non poterat. Gregorius papa cum paucis nobilibus in castellum Sancti Angeli se recepit: interea coronam imperii, quam Gregorius schismatico et excommunicato imperatori solemniter conferre usque ad sanguinem recusaverat, Clemens antipapa regi schismatico imponit, et pseudoimperatorem pseudopontifex constituit. Cumque in Aventino monte se contineret, urbisque obsidionem indefesso studio prosequeretur, Gregorius a Roberto Northmannorum duce subsidium, quod Romanae Ecclesiae per juramentum promiserat, imploravit. Qui statim novis copiis congregatis in Italiam advolans Henricum fugavit, ipsumque pontificem felicissime liberavit, omnesque pseudocardinales, quos Guibertus pseudopontifex creaverat, vel saltem a vero pontifice abstraxerat, urbe expulit. Quibus expulsis, Gregorius concilium Romae congregavit, quo pseudopontificem cum pseudoimperatore Henrico iterum excommunicavit. Postea ab urbe recedens Cassinum advenit, atque inde ad dedicandam basilicam sancti Matthaei apostoli Salernum se contulit, ibique permansit usque ad obitum, qui contigit vigesimo quarto Maii, anno Christi redemptoris 1085, cum sedisset annos duodecim, mensem unum et dies tres. Sanctitate et miraculis post mortem clarissimus, sepultus est intra basilicam sancti apostoli et evangelistae Matthaei, quam paulo ante obitum divino cultui consecraverat.